

Vergaderjaar 2016–2017

34 550 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2017

Nr. 50

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2016

Graag informeer ik u hierbij over mijn bezoek aan Myanmar van 11 tot en met 13 oktober jl. Met dit eerste Nederlandse politieke bezoek sinds de verkiezingen wilde het kabinet zijn steun bevestigen aan de democratische transitie in het land en bespreken hoe Nederland verder kan bijdragen aan het opbouwen van een democratische rechtstaat. Tijdens mijn bezoek sprak ik over de uitdagingen waar de nieuwe regering voor staat, zoals het vredesproces en de verbetering van de mensenrechtensituatie, met name die van de Rohingya. Tevens opende ik de nieuwe ambassade in Yangon, waarmee Nederland enerzijds de handel met Myanmar wil bevorderen, en anderzijds wil investeren in het democratiseringsproces en de verbetering van de mensenrechtensituatie. Om Myanmar te ondersteunen in zijn transitie stel ik ook financiële middelen beschikbaar: € 250.000 voor het vredesproces en € 250.000 voor de verzoening tussen de bevolkingsgroepen in Rakhine. Tijdens mijn bezoek bezocht ik Sittwe in Rakhine, de hoofdstad Naypyidaw en Yangon.

Opening ambassade in Yangon

Tijdens een bijeenkomst in het nieuwe ambassadegebouw in Yangon is de Nederlandse ambassade in Myanmar geopend in het bijzijn van de Chief Minister van de Yangon regio, leden van zijn kabinet, een grote hoeveelheid alumni van Nederlandse onderwijsinstellingen, partnerorganisaties en de Nederlandse gemeenschap. Daarnaast sprak ik in Yangon met analisten over de politieke ontwikkelingen, het democratiseringsproces en het vredesproces, en met vertegenwoordigers van Nederlandse bedrijven die actief zijn in Myanmar. Conclusie uit deze gesprekken is dat Myanmar een positieve weg is ingeslagen, maar dat die weg lang en niet recht zal zijn. De mogelijkheden die het land biedt zijn groot, maar de regering staat voor zeer grote uitdagingen om bijvoorbeeld een goed werkende rechtstaat, duurzame vrede, inclusieve economische ontwikkeling en een stimulerend ondernemingsklimaat te creëren.

Water en voedselzekerheid

In het gesprek met de Staatsraad en Minister van Buitenlandse Zaken Aung San Suu Kyi kwam duidelijk naar voren dat Myanmar de Nederlandse inzet in het land hogelijk waardeert. Door de samenwerking op het gebied van water en landbouw staat Nederland positief op de kaart in Myanmar. Aung San Suu Kyi gaf aan dat verbetering van de capaciteit op het gebied van watermanagement een speerpunt is voor de regering. Zij sprak de hoop uit dat Nederland de samenwerking op dit terrein zal voortzetten om hiermee bij te dragen aan capaciteitsopbouw en het creëren van banen in Myanmar. Ik sprak in Naypyidaw ook met de tweede vicepresident Henry van Thio over dit onderwerp, die dezelfde boodschap uitdroeg. Ik gaf aan dat Nederland de mogelijkheden beziet om ook in de toekomst te blijven samenwerken op het gebied van water. Mevrouw Aung San Suu Kyi sprak ik voorts over de rol die Nederland speelt op het gebied van voedselzekerheid. Zij gaf aan dat één van haar prioriteiten de komende tijd het verhogen is van de voedingswaarde van het eten in Myanmar. Ik heb laten weten dat Nederlandse bedrijven uitstekende kennis en ervaring hebben op dit terrein, die in Myanmar kan worden ingezet.

Rohingya's en problematiek in Rakhine

Voorafgaand aan de gesprekken die ik in de hoofdstad had bracht ik een veldbezoek aan de staat Rakhine. Doel was om meer informatie te krijgen over de situatie en om met de lokale autoriteiten te spreken over de Rohingya-problematiek. In Rakhine bezocht ik een kamp van de ontheemde Rohingya minderheid en een tijdelijke opvanglocatie waar Rakhine boeddhisten verblijven. De erbarmelijke omstandigheden waarin de Rohingya leven en de beperkte bewegingsvrijheid worden verergerd door hun status als stateloze burgers. Dat ook de Arakan, hoewel in mindere mate, in moeilijke omstandigheden leven bleek uit het bezoek aan het hervestigingsdorp waar zij woonden. De Arakan die hier leven kunnen ook niet terug naar hun vroegere woonplaatsen, waardoor de tijdelijke opvangcentra een permanent karakter hebben gekregen.

Ook ging ik in gesprek met vertegenwoordigers van de VN en internationale ngo's die werkzaam zijn in Rakhine. Het zijn veelal deze organisaties die zorgen voor voorzieningen voor de Rohingya en het opzetten van verzoeningsinitiatieven. Zij benadrukten dat een van de onderliggende oorzaken van het conflict armoede onder alle groepen is en dat het daarom van belang is dat de ontwikkeling in de staat duurzaam en inclusief is. Dit kwam ook ter sprake tijdens mijn ontmoetingen met de Chief Minister van de staat Rakhine, U Nyi Pu en met de secretaris-generaal van de Arakan National Party, U Tun Aung Kyaw. De Chief Minister meldde dat een van de prioriteiten van de nieuwe regering de ontwikkeling van de staat is. Vanuit de ambassade in Yangon wordt bezien hoe hiertoe kennis, expertise en technologie op het gebied van water en landbouw kunnen worden ingezet. Het kabinet zal verder € 250.000 bijdragen aan een hulpprogramma van het Rode Kruis in Myanmar dat als doel heeft lokale gemeenschappen met elkaar te verzoenen, bijvoorbeeld via toegang tot gedeelde gezondheidszorg en activiteiten om gezamenlijk de lokale economie op gang te brengen.

Verwijzend naar mijn bezoek aan Rakhine bracht ik de Rohingya-problematiek tevens ter sprake bij Aung San Suu Kyi, de Commandant der Strijdkrachten, de Chief Minister van de staat Rakhine en de secretaris-generaal van de Arakan National Party. Ik bracht de zorgen over van het kabinet en van betrokken ngo's over de uitzichtloze situatie in de Rohingya-kampen en benadrukte het belang om een oplossing te vinden

voor de stateloosheid van de Rohingya, de toegang van humanitaire organisaties en de bewegingsvrijheid van Rohingya te vergroten. Ik heb mijn vertrouwen uitgesproken in de door Aung San Suu Kyi opgezette brede commissie van voormalig VN Secretaris-Generaal Kofi Annan die met aanbevelingen moet komen voor een duurzame oplossing voor de situatie in Rakhine, en gaf aan dat het van belang is dat tijdens de werkzaamheden van de commissie de overheid werkt aan concrete verbeteringen in de situatie.

Civiele-militaire relaties en vredesproces

Over de rol van het leger in Myanmar gaf Aung San Suu Kyi aan dat het belangrijk is dat Westerse landen het leger ondersteunen bij het vinden van zijn nieuwe rol binnen een parlementaire democratie. Het kabinet wil, net als andere EU landen, hier aan bijdragen. Hiertoe heb ik een training aangeboden van Clingendael op het gebied van democratisering en de rechtsstaat voor een gemengde groep van Myanmarese diplomaten en militaire officieren. Ook sprak ik met Commandant der Strijdkrachten, Min Aung Hlaing, die interesse toonde in de Nederlandse maritieme expertise en expertise in internationaal recht. Hiertoe is met de Clingendael training een eerste stap gezet. Met Aung San Suu Kyi en Min Aung Hlaing besprak ik nog een andere grote uitdaging waar Myanmar voor staat, namelijk het oplossen van de langlopende gewapende conflicten in het land. Om bij te dragen aan een oplossing zal Nederland via verschillende kanalen € 250.000 ondersteuning bieden aan het vredesproces, onder andere door het aanbieden aan gewapende etnische groepen van capaciteitsopbouw-trainingen op het gebied van onderhandelen.

Tevens sprak ik in Naypyidaw met Win Myint, voorzitter van het Lagerhuis. Hij gaf aan dat het Myanmarese parlement geïnteresseerd is de betrekkingen met andere parlementen aan te halen. Ik heb de heer Myint toegezegd de interesse aan het Nederlandse parlement door te geven, zodat mogelijk nadere contacten kunnen ontstaan en kennis en ervaring kan worden gedeeld.

Tot slot

Terugkijkend op mijn bezoek kan ik stellen dat Myanmar bruist van de energie en verwachtingen, maar worstelt met de uitdagingen die onder andere voortkomen uit vijftig jaar afsluiting van de wereld, inclusief de diverse zorgen over de mensenrechtensituatie. De nieuwe regering is zich zeer bewust van deze uitdagingen en zet zich in om deze aan te pakken. Het vrijlaten van bijna alle politieke gevangenen, de Panglong vredesconferentie en de commissie voor Rakhine zijn stappen in de juiste richting. Het is echter te verwachten dat het vinden van oplossingen voor de interne etnische conflicten, mensenrechtenschendingen en wijdverspreide armoede lang zal duren en moeilijk zal zijn. Dit blijkt onder meer uit de recente zorgwekkende ontwikkelingen in Rakhine. Om die reden is het belangrijk dat Nederland de Myanmarese regering ondersteunt bij de democratische transitie en tegelijkertijd scherp houdt op de uitdagingen waar ze voor staan, met name wat betreft de situatie van de Rohingya in Rakhine. Een oplossing waar bescherming van de mensenrechten en inclusieve economische ontwikkeling centraal staan is essentieel, ook voor de regio.

Met het openen van de ambassade in Yangon is Nederland goed gepositioneerd voor deze lange termijn betrokkenheid. Nederland wordt door Myanmar gezien als betrouwbare partner voor water en voedselzekerheid, maar ook op gebieden zoals democratisering en ontwikkeling van de rechtsstaat. Met de nieuwe ambassade kan Nederland beter bijdragen

aan de positieve ontwikkelingen, samenwerken met het maatschappelijk middenveld en een verschil maken op het gebied van mensenrechten. Ook zal Nederland zich ervoor inzetten om de economische banden verder te intensiveren en bij te dragen aan duurzame inclusieve economische ontwikkeling.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders